Sankarihautausmaiden opastaulut

KAATUNEIDEN MUISTOSÄÄTIÖ

Antti Vuorenrinne 11.11.2026

Ateneum 4.12.1943

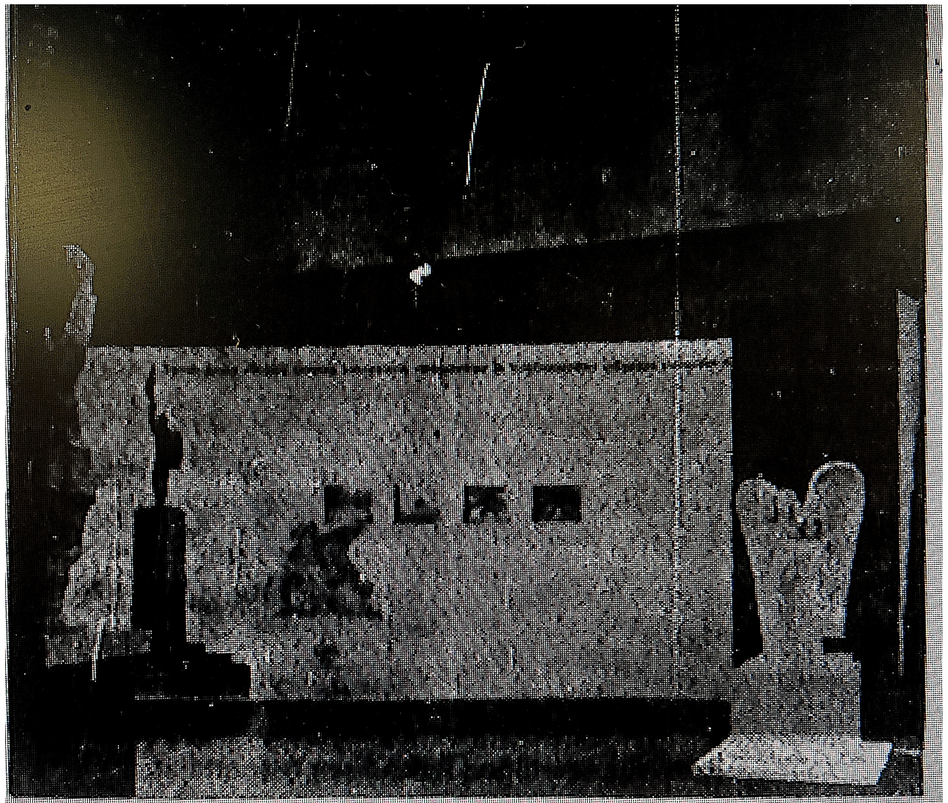

Sankarihautamuistomerkkien näyttely Ateneumissa.

Eilen avattiin Ateneumin isossa
attovalaistussalissa ja sen viereises-
ä huoneessa aistikkaasti ja vaikutta-
asti järjestetty näyttely, joka veis-
jonkinlainen näyte monumenttitai-
teemme tasosta itsenäisyytemme ai-
kana sikäli, kuin hautamonumentit
voivat sen antaa. Näyttelyn verraten
laaja aineisto täyttänee tässä suh-

Mielenkiintoinen näyttely Ateneumissa.

Sankariva najien muistotoimikun-
nan laajasuuntaisen sankaripatsaiden
valokuvien näyttely avataan tänään
Ateneumissa. Näyttelyn on järjestä-
nyt taiteilija Sohonen, joka on
erittäin mielenkiintoisella ja tyylik-
käällä tavalla suunnitellut näyttelyn
laajan ja monipuolisen materiaalin
näytteille asettamisen. Lisäksi on
näyttelyssä myös eräiden tunnetuiden
kuvanveistäjiemme kipsipatsait
Niinpä nähdään siellä Arvi Tynys
soitä eräs taiteellisesti hyvin kaun
ja herkkä patsas, joka komeilee s
säänkäytävää vastapäätä. Laaja va
lokuvausmateriaali antaa oivallise
käsityksen siitä tasosta, jota sankar
vainajien muistopatsaat maassamm
edustavat. Näyttelyyn kannatta
käydä tutustumassa. Se on auki kuu
si päivää.

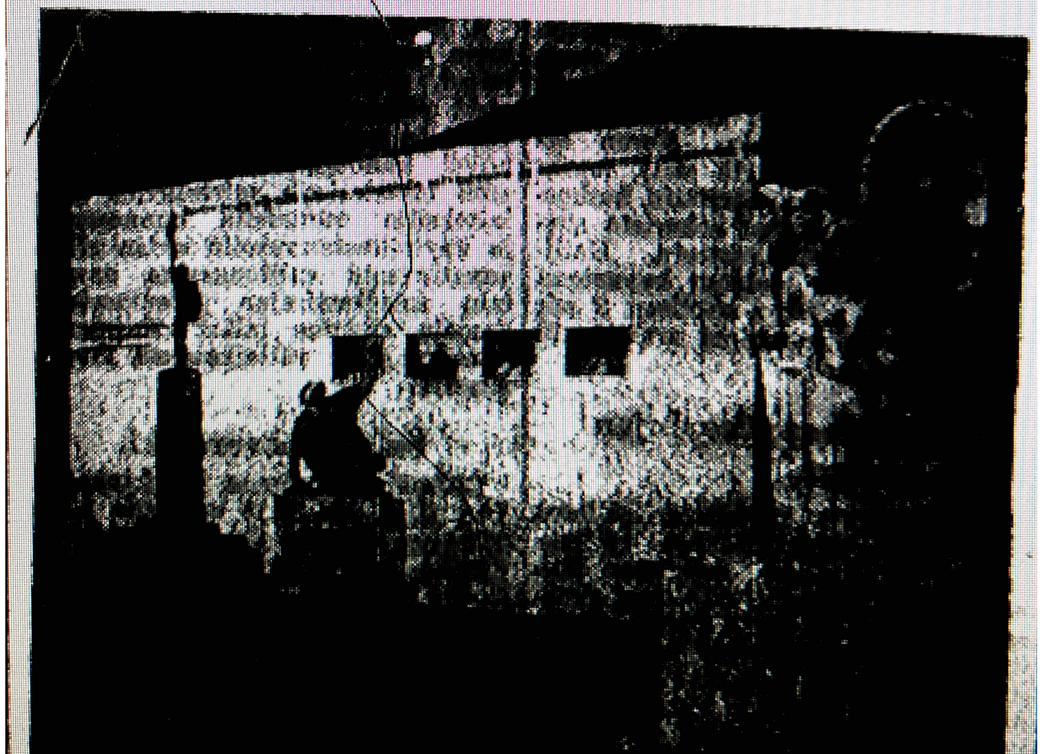

Sankarivainajain muistotoimikunta

- Sankarihaudat -ohjekirjat 1943, 1947 ja 1949
- Sankarihautausmaiden suunnittelupalvelu
- Muistomerkkitöiden välityspalvelu
- Arkisto sankarihautausmaista, kuvien ja lehtileikkeiden keräys
- Toimikunnan aktiivivaihe kesti 1943-1949, toiminnassa 1950-luvun lopulle saakka

Suomen Aseveljien liitto (SAL)

Sankarivainajain muistotoimikunnan ”primus motor”

- Välirauhan ja jatkosodan ajan Suomen suurin sosiaalinen järjestö, toiminnassa 1940-1945
- Jäsenmäärä 1944 oli 200 000, liitännäinen Asevelinaiset; 40 000 jäsentä
- Auttoi sodasta palnneita aseveljiä, kaatuneiden omaisia, sotainvalideja ja siirtoväkeä
- Hankki asuntotiloja, järjesti ammattikoulutusta sotaleskille, teki lajaa ja merkittävää sosiaali- ja huoltotyötä

Kaatuneiden muistosäätiö

11.11.1944-

- Perustettiin jatkamaan Aseveljien liiton toimintoja
- Aluksi kaksi säätiötä: Sodan uhrien kukkaisrahasto ja Sankarivainajien muistosäätiö (Kaatuneiden muistosäätiö 1945)
- Käytännössä yksi ja sama organisaatio, säätiöt yhdistettiin vuonna 1983

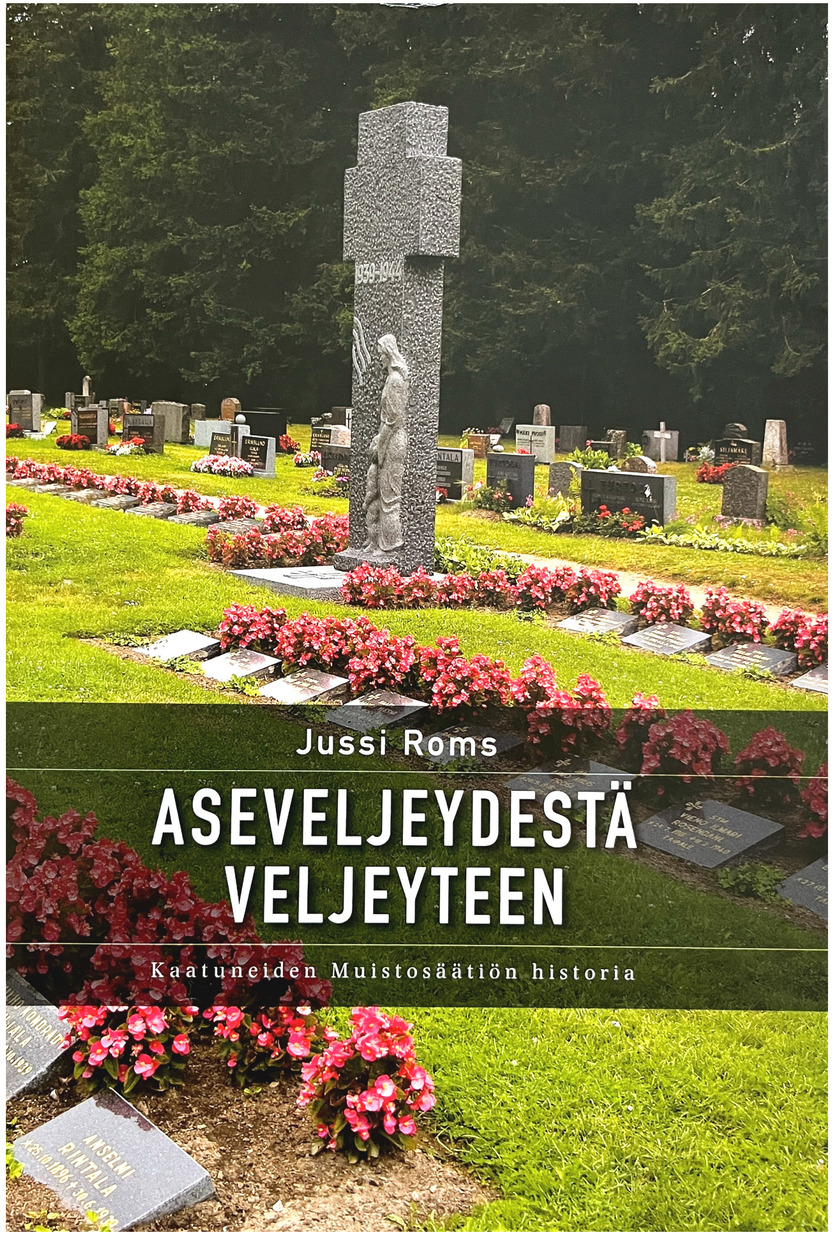

Ideologinen lähtökohta: ”Talvisodan henki”

- Jatkoi Sankarivainajain muistotoimikunnan työtä
- Sotaleskien ammattikoulutusta (1940-luku)
- Sotaorpojen ammatillinen koulutus (1950-1963)
- Sotaorpojen korkeakoulustipendit (vuoteen 1983)
- Vuodesta 1967 säätiö keskittyi avustamaan vähävaraisia eläkkeelle siirtyviä sotaveteraaneja, heidän puolisojaan ja leskiään.
- 1963 säätiö luopui itse järjestämästään toiminnasta ja siirtyi rahoittajaksi
- 1979 säätiö luopui omasta liiketoiminnasta ja siirtyi sijoittajaksi

Kaatuneiden muistosäätiö 2026

- Veteraaniavustukset, kuntoutus ja kotona asuminen sotaveteraaneille, heidän puolisoilleen ja leskilleen
- Veteraanipalkinnot
- Perinnetyön tukeminen (Tammenlehvän perinneliitto)
- Historiantutkimus (sotahistoria ja sotasukupolven historia)
- Maanpuolustusta ”muutenkin edistävä toiminta”
- Sankarihautausmaat ja muistomerkit
- Myönnetyt avustukset ja apurahat 771 364 e (2025). Säätiön oma pääoma 2025 lopussa 36,6 miljoonaa euroa

Sotasampo-portaali ja verkkopalvelu

Talvi- ja jatkosota semanttisessa webissä

Sotasammon sovelluksien avulla voi tutkia esimerkiksi

- talvi- ja jatkosodan tapahtumia kartalla
- toisen maailmansodan paikkoja
- Suomen joukko-osastoja
- sankarivainajia
- sankarihautausmaiden sijainteja
- sotavankeja
- valokuvia sodasta

- Erillinen Sankarihautausmaat -osio, jossa hautausmaan perustietojen lisäksi tiedot kaikista sankarivainajista

Opastaulut sankarihautausmaille

Perustiedot sankarihautausmaasta, sen suunnittelijasta, muistomerkistä ja sinne haudattuejn vainajien määrästä

- Projekti aloitettiin vuonna 2019
- 2020-luvun alussa päätettiin, että muistosäätiö vastaa opastaulujen valmistuskustannuksista
- Kunkin sankarihautausmaan haltija tilaa opastaulut M.J. Paasikivi oy:ltä, joka laskuttaa työstä muistosäätiötä
- 2023 päätettiin, että opastauluihin voidaan liittää erillinen QR-koodi, joka johdattaa Sotasampo-sivustolle

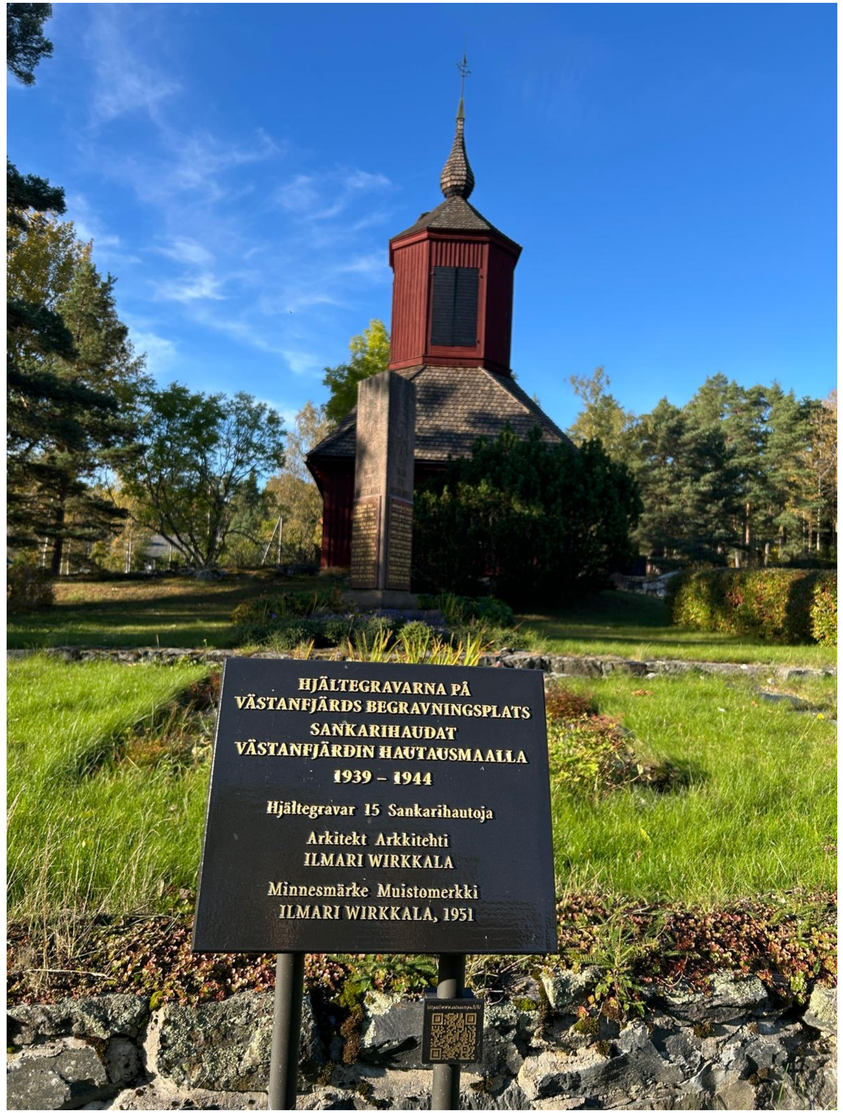

Tilanne lokakuussa 2026

- 233 opastaulua on toimitettu
- 20 tuotannossa
- 17 odottaa vedoksen hyväksymistä
- Tänä vuonna toimitetaan yhteensä noin 60 opastaulua

Mikä askarruttaa….

- Opastauluun halutaan enemmän tietoja
- Sankarivainajien määrä ei ole lopullinen
- QR-koodi: Sotasammossa on liian suppeita tai vääriä tietoja
- QR-koodi: Sotasammon kuvat ovat vanhoja tai huonoja
- QR-koodi: Seurakunnan kotisivulla Sotasampoa parempi esittely sankarihautausmaista
- Sankarihautausmaalla on myös vuoden 1918 vainajia

”Siitä, millä tavalla me olemme vaalineet sankariemme muistoa heidän leposijojensa huoltajina, päätellään kerran vastaisuudessa, onko tällä sukupolvella ollut sitä pieteettiä pyhiä arvoja kohtaan, johon sisältyy tulevaisuuden lupaus.”

Esittelijäneuvos Arvo Salminen Ateneumin
muistomerkkinäyttelyn avajaisissa 5.12.1943